

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/91/2017
Identifikačné číslo spisu: 4410205826
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4410205826.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. V., bývajúcej v N., podnikajúcej pod názvom V., zastúpenej Mgr. Elenou Szabóovou, advokátkou so sídlom v Nových Zámkoch, Hlavné nám. č. 7, proti žalovaným 1/ S. V., 2/ K. A., obom bývajúcim v N., obe zastúpené JUDr. Vladimírom Lamačkom ml., advokátom so sídlom v Nových Zámkoch, Hlavné nám. č. 7, o zaplatenie 8 298,48 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 4 C 84/2010, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. septembra 2016 sp. zn. 9 Co 5/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 10. septembra 2015 č.k. 4 C 84/2010-432 Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) zaviazal žalované 1/ a 2/ zaplatiť žalobkyňu spoločne a nerozdielne 8 298, 48 € so 7,5%-ným úrokom z omeškania ročne od 11. decembra 2007 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku vo veci samej. Rozhodol tak po zistení, že medzi stranami došlo k uzatvoreniu platnej sprostredkovateľskej zmluvy, na základe ktorej mala žalobkyňa sprostredkovať uzatvorenie kúpnej zmluvy na odpredaj nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XX pre katastrálne územie N.O., a to pozemok parcela č. XXXX vo výmere XXX m² spolu so stavbou súp. č. XXXX, nachádzajúcich sa v N. na ul. C. X. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že v tomto prípade a za daných okolností (žalované uzavreli kúpnu zmluvu s osobou, ktorá dokázateľne pričinením žalobkyne sa o nehnuteľnosť zaujímala a následne predmetnú nehnuteľnosť, aj keď po ukončení zmluvy o sprostredkovaní, od žalovaných kúpila) boli splnené podmienky na priznanie provízie pre žalobkyňu, keď k vzniku nároku na províziu bola potrebná, okrem uzavretia kúpnej zmluvy, aj aktívna účasť žalobkyne ako sprostredkovateľa o uzavretie kúpnej zmluvy, pričom v zmluve o sprostredkovaní bolo dojednané, že provízia prináleží žalobkyňi aj v prípade, ak s ňou sprostredkovaný záujemca uzavrie kúpnu zmluvu na nehnuteľnosť aj v rozsahu 6 mesiacov odo dňa jej ukončenia, resp. vypršania platnosti zmluvy. Po právnej stránke súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 642, § 643, § 644, § 645 Obchodného zákonníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 151 ods. 3 O.s.p.

2. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. septembra 2016 sp. zn. 9 Co 5/2016 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie v potrebnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec následne správne právne posúdil. Odvolací súd sa stotožnil aj s dôvodmi rozhodnutia, preto v podrobnostiach na ne odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Dodal, že v praxi sa vyskytujú často situácie, kedy sa výsledok aktivity alebo činnosť sprostredkovateľa prejaví až oneskorene, teda po zániku zmluvy o sprostredkovaní. Zákonodarca preto konštruoval výslovným ustanovením, že sprostredkovateľovi vznikne právo na provízie v tom prípade, ak záujemca uzatvoril zmluvu s treťou osobou alebo si svoj záväzok tretia osoba splnila až po zániku zmluvy o sprostredkovaní v závislosti od toho, či vznik nároku sprostredkovateľa konkrétna zmluva viaže na uzavretie zmluvy alebo na splnenie záväzku tretej osoby. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalované dovolanie „z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP“ a alternatívne „z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. c/ CSP“. Poukázali na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa ich názoru sa odvolací súd pri riešení tejto právnej veci odchýlil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 47/2008 z 27. novembra 2009, ktorý ustálil, že „pre právo sprostredkovateľa na odmenu v dohodnutej výške musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to, že záujemca uzavrel s treťou osobou sprostredkovanú zmluvu a súčasne, že túto zmluvu uzavreli zmluvné strany pričinením sprostredkovateľa“. Najvyšší súd v citovanom rozsudku konštatoval, že sprostredkovateľ nemá právo na odmenu vtedy, ak bola sice zmluva uzavretá, ale sprostredkovateľ sa o to svojou aktívnou účasťou nezaslúžil. S poukazom na tento rozsudok najvyššieho súdu je podľa dovolateľiek zrejmé, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno v smere preukázania existencie príčinnej súvislosti medzi jej činnosťou ako sprostredkovateľom a právnym úkonom uzatvorenia inkriminovanej kúpnej zmluvy vo vzťahu ku všetkým zúčastneným osobám (traja kupujúci) a ani v smere, že má nárok na celú nárokovanú odmenu súlade s dobrými mravmi. Dovolateľky trvali na tom, že žalobkyňa svoju proaktívnu činnosť v smere naplňania predmetu a účelu sprostredkovateľskej zmluvy uzatvorenej so žalovanými nepreukázala žiadnym hodnoverným spôsobom, nepredložila ani jeden záznam o ohliadke nehnuteľností, okrem inzercie absolvovala len jednu ohliadku, na ktorej boli len dvaja z troch kupujúcich a žiadnym spôsobom neparticipovala na prevode vlastníckeho práva. Keďže nebola naplnená dikcia ustanovení sprostredkovateľskej zmluvy z 5. decembra 2006, žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo zmeniť v ich prospech.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania v CSP nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Žalované vyvodzujú prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu určitej právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 14/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 141/2017; pozri tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str.1382).

14. Dovolací súd k predchádzajúcim bodom poznamenáva, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 149/2017 (v zmysle ktorého ak „dovolaateľ prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t.j. odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, potom mal v dovolaní výslovne uviesť, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu predstavujúcich ustálenú súdnu prax sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, odklonil“) bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou, ktorú odmietol ústavný súd uznesením z 8. marca 2018 sp. zn. II. ÚS 134/2018.

15. V danom prípade žalované v dovolaní uviedli všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa ich názoru došlo v konaní pred prvoinštančným a odvolacím súdom, avšak neoznačili konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký zodpovedá ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu. Uviedli len rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 47/2008 (ktoré odvolací súd citoval v svojom odôvodnení) tvrdiac, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno v smere preukázania existencie jednoznačnej príčinnej súvislosti medzi jej činnosťou ako sprostredkovateľom a uzavretím inkriminovanej kúpnej zmluvy dňa 10. decembra 2007 vo vzťahu k všetkým zúčastneným osobám a ani v smere, že má nárok na celú nárokovanú odmenu v súlade s dobrými mravmi. V čom konkrétne sa odvolací súd odklonil od právnych záverov vyslovených najvyšším súdom v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 47/2008 dovolateľky neuviedli.

16. Žalované alternatívne uviedli dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP sa vzájomne vylučuje, pretože ak dovolací súd rozhoduje o danej právnej otázke rozdielne, nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu a vzájomná kumulácia týchto dôvodov je potom vylúčená (1 VCdo 2/2017).

17. Vzhľadom na to, že dovolanie neuvádza spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. a/ CSP konkrétne z čoho dovolateľky vyvodzujú prípustnosť ich dovolania, dospel dovolací súd k záveru, že na podklade takéhoto dovolania nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

18. Najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolanie žalovaných podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.